

Özgürlük Eşitlik Adalet

AVUKATLIK MESLEĞİNİN ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLER KONULU PROJE

Projenin Konusu : Projenin konusu avukatlık mesleğinin etkinliğinin artırılması için yapılması gerekenler olup konu Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenmiş ve konuya ilişkin yarışma düzenlenmiştir.

Projenin Amacı : Projenin amacı avukatlık mesleğinin etkinliğinin artırılmasına yönelik önerilerin bir önem sırası dahilinde sunulmasıdır. Böylelikle projenin olabildiğince uygulanmaya hazır şekilde olması amaçlanmıştır. Ancak özellikle mevzuat değişikliği gerektiren yerlerde, yalnızca amaçlanan hususa işaret edilecek ancak bir metin sunulması yöntemi izlenmeyecektir.

Zaman Planlaması :Bu proje kapsamında yer alan önerilerin bazılarının gerçekleştirilmesi kanun değişikliği gibi uzun süreçleri gerektirmektedir. Bazıları ise Barolar Birliği tarafından hayata geçirilebilecek niteliktedir. Bu nedenle projede doğrudan belirli bir takvim dönemine denk gelen bir zaman planlaması yapılması yerine, projenin amacına yönelik olarak yapılması önerilenlerin bir önem sırasına konulması tercih edilmiştir. Buna göre öneriler ACİL, KISA VADELİ ve UZUN VADELİ olmak üzere üçe ayrılmıştır.

ACİL olarak sınıflandırılan öneriler derhal hayata geçirilmedikleri takdirde, mesleğin önemli niteliklerine zarar verebileceği düşünülen sorunlara ilişkindir.

KISA VADELİ olan öneriler, 6 ay ile 2 yıl arasında gerçekleştirilmesi mümkün olduğu düşünülen ve acil olmamasına karşın ciddi ihtiyaçlara işaret eden önerilerdir.

UZUN VADELİ önerilerin, önemli olduğu düşünülmesine karşın, önerilen çözümün kısa vadede sonuç vermeyeceği düşünülmektedir. Bu tür öneriler bakımından 5 yıldan önce somut bir sonuç alınmasının zor olduğu değerlendirilmektedir.

Özgürlük Eşitlik Adalet

MESLEĞİN ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERE İLİŞKİN EYLEM PLANI

1. AVUKATLIK STAJINA KABUL SINAVI

Zamanlama: ACİL

Ülkemizde yakın zamana kadar her yıl onlarla ifade edilebilecek sayılarla açılan, tam olarak kaç tane oldukları ancak üniversiteye tercih kılavuzundan takip edilebilen sayıda hukuk fakültesi bulunmaktadır. Bu fakültelerin önemli bir kısmında yeterli sayıda ve iyi eğitim verecek düzeyde akademik personel yoktur. Yine bu fakültelerin bir kısmında, eğitimin can damarı olan kütüphaneler de oldukça ilkel düzeydedir. İyi hukuk ekollerine sahip Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında, Türkiye'deki hukuk fakültelerinin sayısının bu ülkelerdekini iki katından fazla olduğu ve giderek arttığı gözlemlenmektedir.¹ Ancak sayıca artış, kalitede düşüşü de beraberinde getirmektedir.

Bu gerçeklere karşın, ülkemizde geçmişten bu yana avukatlık sınavı getirilmesine ilişkin girişimler yapılmıştır. Hatta 2000'li yılların başında bu girişim sonuç da vermiş, ancak sınavın yapılması ne yazık ki mümkün olmadan mevzuat değişikliğine gidilmiştir.

Şu anda ülkemizde yaklaşık 95.000 avukat vardır. Her yıl bu sayıya yaklaşık 10.000 kişi daha eklenmektedir. Bu durumda on yıl sonra, ülkedeki avukat sayısının 200.000 civarında olması yani iki katına çıkması kuvvetle muhtemeldir.

Belirtmek isteriz ki, burada sorun yalnızca avukatların geçimini sürdürmesi bağlamında ekonomik değildir. Asıl sorun, kişiye kaliteli avukatlık hizmeti verilememesi, toplum önünde avukatlık mesleğinin saygınlığını kaybetmesi ve değersizleşmesidir. Zira sınava girmeksizin herhangi bir zanaat edinilemeyen ülkemizde, öğrenciler adeta sırtlarında avukat cübbesiyle hukuk fakültelerinden mezun olmaktadır. Yargının diğer sacayakları olan hakim ve savcılarının, mesleğe sınavsız olarak kabul edilmesi hayal dahi edilemezken, avukatlar için bunun olağan olmasını mantıklı olarak açıklamak mümkün olmadığı gibi, sorunların yalnızca staj eğitimi ile çözülmesini beklemek de gerçekçi değildir.

Her ne kadar bu yıldan itibaren Yüksek Öğretim Kurulu, hukuk fakültelerini tercih edecek öğrenciler bakımından taban puan uygulamasına geçmekte ise de, bu yeterli bir çözüm olmayacaktır. Öncelikle bu kısıtlama, K.K.T.C'de bulunan üniversiteleri

¹ Aynı yönde bkz. **GÜÇLÜ, Abbas:** "Tıp ve Hukukta Yabancı Puanlar Göz Korkuttu", Milliyet, 31.01.2015.

Özgürlük Eşitlik Adalet

kapsamadığı için baştan sakattır. Ayrıca hukuk fakültesinde verilen eğitim, avukatlık mesleki yeterliği kazandırma konusunda doğal olarak yeterli değildir. Bu nedenle, nasıl sınavla hakim ve savcı olunuyorsa, avukatlık stajına kabul de mutlaka sınavla olmalıdır.

Tüm bu açıklamalardan sonra sınavın içeriğine ilişkin önerilerimizi sıralamak istiyoruz:

a. Avukatlık stajına kabul sınavında asıl sorumlu ve karar alma merciinin mutlaka Türkiye Barolar Birliği olması gereklidir. Avukatlık mesleğini temsil etme yetkisini haiz kurum Türkiye Barolar Birliği olduğu gibi, bu sınavın tarafsız bir şekilde yapılmasını sağlayabilecek tek kurum da Türkiye Barolar Birliği'dir. Adalet Bakanlığı'na ise, ancak sınavın işleyişine ilişkin sorunlar karşısında dava açma yetkisinin verilmesi düşünülebilir.²

b. Söz konusu sınav hukuk fakültesinde öğretilen bilgileri ölçmeye yönelik olmalıdır. Zira sınava giren hukuk fakültesi mezunları avukatlık mesleği pratiğini bilmedikleri için kendilerine bu alandan soru yöneltilmemelidir. Avukatlık hukukunun seçimsel ders olarak verildiği fakülte sayısı da son derece azdır. Ancak yine de, sınavdan önce somut olarak ilan edilmek kaydıyla, avukatlık mevzuatına ilişkin temel metinlerden soru sorulması düşünülebilir.

c. İdeal olan sınavın yazılı olarak yapılması ve iki kör (kağıtlar, sınava girenin ismi kapatılarak teslim edilebilir ve kağıtların değerlendirilmesi de yine bu yöntemle gerçekleştirilebilir.) denetleyici tarafından sınavın denetlenmesidir. Ancak başvuru sayısının yüksek olma ihtimali ve sınavın bu şekilde yapılması halinde ortaya çıkabilecek usulsüzlük iddialarının önüne geçmek amacıyla sınavın test olarak yapılması düşünülebilir. Bu durumda sınav bir yarışma değil, baraj sınavı olmalıdır. Baraj olarak 70 notu uygundur. Sınav zorluk derecesi bakımından ciddi derecede eleyici olmalıdır.³

d. Sınavı yapmakla sorumlu olan organın Türkiye Barolar Birliği olması, elbette Birliğin sınavı bizzat yapacağı anlamına gelmemektedir. Zira, sınav hazırlamak ve ölçme

² Fransa'da söz konusu sınav Üniversitelere ait Enstitüler olan Adli Çalışmalar Enstitüleri tarafından yapılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No:292, Ankara 2015, s. 17-21.

İtalya'da sınavı Adalet Bakanlığı yapmaktadır ve bu sınav "abilitazione" olarak adlandırılmaktadır. Bkz. http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_1_6.wp?facetNodeToRemove=2_5

Almanya'da hukuk fakültesi mezunları öncelikle ilk devlet sınavına başvurmakta bu sınavı başaranlar iki yıllık bir eğitim döneminden sonra ikinci devlet sınavını başarıyla geçenler, avukat, hakim veya savcı olarak çalışabilmektedir. Bkz. <http://www.florian-lummert.com/home/curriculum-vitae/welcome/education/2nd-state-exam-in-law-german-bar-exam-berlin>.

³ Fransa'da sınavın oldukça zor olduğu yönünde bkz. Meslek İçi Eğitim Projesi Sonuç Raporu, Ankara 2009, s. 21.

Özgürlük Eşitlik Adalet

değerlendirme yapmak bir uzmanlık işi olduğu gibi, sınav organizasyonu yapmak da tecrübe gerektirmektedir.

e. Bu bağlamda sınavın hazırlanması ve yapılması sürecini birbirinden ayırmak gerekir. Sınavın yapılması işinin (sınav salonlarının organizasyonu, gözetmenlerin hazır edilmesi, sınav giriş katlarının dağıtımı vb.) mutlaka bu alanda tecrübeli ve güvenilir bir kuruma verilmesi şarttır. Kanımızca son dönemde ÖSYM’de yaşanan sınav skandallarının ardından en doğru çözüm bu işin halihazırda bu hizmeti veren üniversitelerin sınav merkezlerinden birine ihale edilmesidir.⁴ Zira bu merkezler, sıklıkla kurum sınavı yaptıkları için, konuya ilişkin tecrübe ve altyapıya sahiptirler.

f. Sınavın hazırlanması işi için iki ayrı model düşünülebilir. Bunlardan birisi Birliğin bir sınav komisyonu kurarak sınavı hazırlama işini de, sınavı yapacak kuruma vermesi ve onu denetlemesidir. Bu durumda sınav merkezi, büyük ihtimalle soru temin etmek için üniversitesi bünyesinde çalışan akademik personeline yönelecektir. Kurum sınavlarında sıklıkla başvurulan yöntem budur. Ancak avukatlık stajına kabul sınavı için, yine de yeterli ölçüde güvenli olmayabilir.

g. İkinci model ise, Barolar Birliği Sınav Komisyonu’nun tecrübesi ışığında sınav için soru hazırlayacak öğretim üyelerini kendisi belirlemesidir. Bu öğretim üyeleri soruları güvenli bir biçimde sınavı yapacak kuruma teslim edebilirler. Soru sorulacak alanlar ve soru sayıları mutlaka önceden ilan edilmelidir.⁵

h. Birlik bünyesinden kurulacak sınav komisyonuna akademik niteliği haiz avukatların da dahil edilmesi ile birlikte, bu kişiler sınavın son haline getirilmesi, genel olarak ölçücülüğü ve son kontrolleri konusunda etkili olabileceklerdir. Şayet sınavda yer alması yönünde karar oluşturulursa, avukatlık mevzuatına ilişkin bölümden, avukatlık hukuku alanında çalışan avukat bir meslektaşın sorumlu olması düşünülebilir.

2. AVUKATLIK STAJI

Zamanlama: ACİL

Avukatlık staj eğitiminin yeterli olmadığı konusundaki şikayetler oldukça yaygındır. Avukatlık stajının, gerek stajı yapan gerekse bundan sorumlu olanlar

⁴ Örnek merkezler için bkz. Ankara Üniversitesi’nin ilgili birimi için bkz. <http://asym.ankara.edu.tr>; Anadolu Üniversitesi’nin ilgili birimi için bkz. <http://sinav.anadolu.edu.tr/sb>; Gazi Üniversitesi’nin ilgili birimi için bkz. gazisem.gazi.edu.tr.

⁵ Fransa’daki benzer sınavın içeriği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Meslek İçi Eğitim Projesi Sonuç Raporu, s. 22-24; Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 17-19.

Özgürlük Eşitlik Adalet

tarafından yeterince ciddiye alınmaması, keyfi ve yeknesak olmayan yöntemler kullanılması, kanımızca bunda ilk etkindir. Zira hukuk fakültesinden mezun olurken sınavsız olarak staja kabul edilmek, stajyerlerin, stajın bir formalite olduğu yanılgısına düşmelerine yol açmaktadır. Stajyerlere ücret ödenmesinin zorunlu hale getirilmesi de iş ciddiyeti ve etiği bakımından, teşvik edici bir unsur olabilir.⁶

Bir diğer sorun, staj eğitiminde **avukatlık meslek etiğine ve avukatlık hukukuna gereken önemin verilmemesidir.** Staj eğitiminde ne yazık ki, vatandaşın hukukuna verilen önem, avukatın hukukuna verilmemektedir.

Staj eğitimindeki sorunların çeşitli kaynakları olduğu gözlenmektedir. Avukat sayısının ve dolayısıyla iş potansiyelinin fazla olduğu şehirlerde en ciddi sorunlardan biri, başvuran stajyer sayısındaki fazlalıktır. Barolar, askı sürecini geçen stajyerleri reddetme imkanına sahip olmadığından, söz konusu sayı fazlalığı eğitimin oldukça güçleşmesine yol açmaktadır. Orta ölçekli baroların stajyer sayılarında da, yakın geçmişe oranla ciddi artış vardır. Bunun temel nedeni, o şehre veya hemen komşu şehirlere plansızca açılan hukuk fakülteleridir. Bir diğer neden ise, büyük şehirlerde iş bulamayacağını düşünen stajyerlerin, ailelerinin veya akrabalarının olduğu yerlere dönme arzuları olabilir. Bu baroların bir kısmı, bu yüksek talebe hazırlıksız yakalanmışlardır ve geçmişten bu yana sürdürdükleri eğitimi artan sayıyla devam ettirmektedirler.

Küçük ölçekli baroların durumlarında ise, çok büyük bir değişim olmadığı söylenebilir. Her ne kadar Türkiye Barolar Birliği bu baroların stajyerlerini kısa dönemlerde Ankara'da konuk ediyor, bir yandan eğitim faaliyeti yürürken bir yandan da kültürel ve sosyal aktiviteler yapıyorsa da; bu kadar **kısa süreli eğitimlerle kalıcı çözüm üretmek mümkün değildir.** Bu çabalar ancak stajyerlerin görgü ve bilgilerinin artırılması yönünden faydalı ancak temel eğitim anlamında yetersizdir.

Kısa vadede uygulanabilecek bir çözüm olmamakla beraber, kanımızca en etkin çözüm, **bölgesel staj eğitim merkezleri kurularak, staj eğitimi işinin Türkiye Barolar Birliği tarafından koordine edilmesidir.** Eğitim uzmanlık gerektiren bir iştir. Her baroda iki yılda bir seçim sonrasında değişen staj kurulları ile her seferinde baştan başlayan staj eğitiminin yönetimi süreci, çoğunlukla her seferinde Amerika'nın yeniden keşfedilmesiyle sonuçlanmakta, bu durum tecrübe birikimini engellemektedir. **Bu nedenle staj eğitim yönetiminin, baro seçimlerinden etkilenmeyecek bir yapıya**

⁶ Fransa'da stajyerlere ücret ödenmesi zorunlu olup, bu ücretin asgari miktarı o büroda istihdam eden avukat sayısına göre belirlenmekte ve büyük bürolar tarafından daha çok ücret ödenmektedir. Güncel ücret tablosu için bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 27.

Özgürlük Eşitlik Adalet

kavuşturulması zorunludur. Aynı durum, Türkiye Barolar Birliği seçimleri için de geçerlidir. Bu nedenle kurulacak bölgesel staj eğitim merkezleri Türkiye Barolar Birliği'nin denetimindeki bağımsız kuruluşlar olmalıdır. **Söz konusu merkezlerde akademik çevrelerle ve avukat meslektaşlarıyla ilişkileri iyi olan, ders verebilecek uzman kişileri merkeze çekebilecek tecrübeli avukatlar yönetici olarak görevlendirilmelidir.**

Bölgesel eğitim merkezleri konusunda işleyen iyi bir model olarak kanımızca Fransa'daki sistem örnek alınabilir. Bu ülkede 11 adet bölgesel eğitim merkezi (Fransızca'dan tercümesiyle Avukatlık Okulu)⁷ bulunmaktadır. Yine eğitim müfredatı bakımından bu ülkenin iyi bir örnek oluşturduğunu düşünüyoruz. Zira, söz konusu müfredata bakıldığında, eğitimin 50 saatlik bölümü, avukatlık mesleği hakkında genel bilgi ve meslek kuralları bilgisi eğitimi, 167 saat avukatlık mesleği eğitimi, 36 saatlik hukuk bürosu yönetimi eğitimi ve yabancı dil eğitimi olmak üzere dört ana kısımdan oluşmaktadır.⁸ Müfredatta verilecek derslerin saat ve konuları, olabildiğince ayrıntılı hale getirilmiştir. Böylece her eğitim merkezinde, birbirine yakın kalitede eğitim verilmesi

⁷ Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 21.

⁸ Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 24-25. Müfredatın ayrıntısı şu şekildedir.

- 50 saatlik avukatlık mesleği hakkında genel bilgi ve meslek kuralları bilgisi
- ❖ 15 saat avukatlık mesleği hakkında bilgi: Avukatlık mesleği tarihçesi (3saat), avukatın muhatap olduğu kişiler (3 saat), “bağlı” avukat (iletişim imkanlarının kullanılması üzerine, 6 saat), *acte d’avocat* (avukatın hazırlamaya yetkili olduğu, yarı resmi nitelik taşıyan belgeler, 3 saat)
- ❖ 20 saati teorik, 15 saati somut olayların çözümü şeklinde pratik olmak üzere 35 saat meslek kuralları eğitimi. Bu eğitimin özellikle şu konuları içermesi gerekmektedir: Meslek kurallarına giriş, mesleğin temel ilkeleri, avukatın faaliyet alanı, meslek sırrı, menfaat çatışması, bir davada avukatın değişmesi durumu, genel yazışma kuralları, reklam ve iletişim, mesleki sorumluluk, CARPA ve fonların yönetimi, hukuki yardım sağlama ile ilgili kurallar
- 167 saat avukatlık mesleği eğitimi
- ❖ 27 saatlik ifade teknikleri eğitimi: yazım teknikleri (3 saat), psikoloji (müvekkiller, meslektaşlar vs., 3 saat), sözlü ifade (savunma teknikleri ve duruşma (15 saat), ekip çalışması (6 saat)
- ❖ 40 saati danışmanlık, 50 saati hukuki metinlerin yazılması ve 50 saati de uyuşmazlık çözümü ile ilgili olmak üzere 140 saatlik avukatlık mesleğin icrası hakkında eğitim. Bu eğitimin özellikle şu konuları içermesi gerekmektedir: Aile içi ve kadına karşı şiddet, AB hukuku ve alternatif uyuşmazlık çözümleri (tüm eğitim boyunca bu iki konu üzerinde durulması beklenmektedir)
- 36 saatlik hukuk bürosu yönetimi eğitimi: Kariyer seçiminde dikkat edilecek noktalar, iletişim, müvekkile nasıl davranılması gerektiği, avukatlık ücretinin hesaplanması, makbuz kesme, ücreti tahsil etme, hukuk bürosu yapılanmaları, müvekkil profili oluşturma, insan kaynakları yönetimi, hukuk bürosu yönetimi, vergi ödenmesi, sosyal güvenlik rejimi, zaman yönetimi ve süreleri kaçırmama, muhasebeye ilişkin, idari ve finansal işletme kavramları
- Yabancı dil (verilebilecek yabancı dil dersleri Adalet Bakanlığı tarafından belirlenmekte, okulun yönetim kurulu tarafından seçilmektedir)

Özgürlük Eşitlik Adalet

mümkün olabilmektedir.

Oysa ülkemizde, eğitim yöntemi ve müfredat arasında bir standart olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu konudaki tek düzenleme, 19.12.2001 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Staj Yönetmeliği’nin Staj Eğitiminin Temel İlke ve Yöntemleri başlıklı 23. maddesinde yer almaktadır. Buna göre:

“Bu ilke doğrultusunda staj eğitim birimlerinde bir yıllık avukatlık stajı süresi içinde önceden hazırlanan ve duyurulan yıllık eğitim programı dahilinde en az (120) saatlik bir staj eğitimi verilir. Bu eğitim süresinin en az (60) saati düzenli olarak meslek ilke ve kuralları ile uygulamada avukat konularına ayrılır.

Bunların dışında Barolar, staj eğitiminin nasıl yapılacağını, hangi konulardan oluşacağını yörelerinin de özelliklerini göz önüne alarak, çıkaracakları iç Yönetmelikte gösterirler. Ayrıca seminer çalışmaları yapılır. Panel, sempozyum gibi kültürel etkinlikler düzenlenir.” hükmüdür.

Görüldüğü üzere söz konusu düzenleme, sadece ders saati sayılarına ilişkin bir belirleme yapmakta, içerik ve kalite konusunda ise yetersiz kalmaktadır. Fransa’da en az 253 saat olan asgari zorunlu ders saati sayısı Türkiye’de yalnızca 120’dir. Avukat yanında yapılan staj bakımından katı düzenlemelerin yapılması mümkün değildir. Ancak staj eğitimi bakımından bu yapılabilir. Nitekim Fransa’da söz konusu eğitim kesintisiz olarak verilmektedir. Çoğunlukla bu yoğun eğitim döneminde öğrencilerin çalışması da mümkün olmamaktadır.

Ülkemizde, staj eğitiminde ders veren avukatların da herhangi bir mesleki formasyona sahip olmaları aranmamakta, yalnızca belli bir mesleki kıdeme sahip ve gönüllü olmaları yeterli sayılmaktadır. Hal böyle olunca, iyi bir staj eğitim ve meslek içi eğitim olmaksızın iyi avukatların yetişmesini beklemek, sadece kişilerin kendilerini geliştirme becerilerine bağlı oluyor. Dolayısıyla tahmin edileceği üzere, bu şartlar altında iyi avukatların var olmasını beklemek oldukça güçtür.

3. AVUKATLIK MESLEĞİNE KABUL SINAVI

Yapılan ciddi staj eğitimin ardından, eğitimin çıktılarının ölçülmesi için bir mesleğe kabul sınavı yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, asıl eleme staja kabul sınavında olmalıdır. Bir yıllık kaliteli bir staj eğitimi verildikten sonra, bu sınavda sadece yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin başarısız olması beklenir. Sınavın da, staja kabul sınavı gibi merkezi olarak yapılması uygun olacaktır.

4. ZORUNLU MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI

Zamanlama: ACİL

Meslek sigortası avukatlığın meslek olarak ele alındığı anda, sorumluluğun devri bakımından önemli bir müessesedir. Bu çerçevede, avukatın müvekkili veya üçüncü bir kişi nezdinde, maddi-manevi bir zarara veya bir şans kaybına yol açtığı hata veya ihmalleri, zorunlu mesleki sorumluluk sigortası çerçevesinde tazmin edilmektedir. Adli veya idari bir girişimde bulunmak için gerekli yasal süreyi kaçırmak, davayı takip etmemek, bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Avukatın sorumluluğunun doğması için, görevini yerine getirirken neden olduğu hata veya ihmalden dolayı müvekkil veya üçüncü kişi nezdinde bir zarara yol açması ve hata veya ihmal ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gerekmektedir.

Bu teminat parasal olarak gelecek talepleri karşılamaktadır ancak konunun bununla sınırlı tutmamak gerekir. Mesleki sorumluluk sigortası, sorumluluğu sözleşmenin öngördüğü sınırlar dâhilinde bertaraf eden bir sözleşmedir ve avukat için önemli bir güvence teşkil etmektedir. Bu sigortanın yaygın hale gelmesiyle, işin parasal yanından sorumlu olmayacağını düşünen bir avukatın kendini daha özgür hissedeceği, daha rahat çalışacağı kuşkusuzdur. Ayrıca bu sigorta, tazminata taleplerini karşılamak bakımından dolaylı yolda, müvekkili de güvenceye almaktadır.

Avukatın müvekkiline karşı mesleki sorumluluğu, kişisel kusurdan doğan ve sözleşmeye dayanan bir sorumluluktur. Avukat aynı zamanda kendi namına hareket eden işbirliğinde bulunduğu avukatın veya ücretli avukatın gerçekleştirdiği eylemlerden kişisel olarak sorumludur. Ancak birlikte veya avukatlık ortaklığı şeklinde çalışan bir avukatın, bireysel müvekkili bulunması halinde, mutlaka bu bireysel portföyü kapsayacak bir mesleki sigorta yaptırmasının zorunlu hale getirilmesi uygun olacaktır.

Mesleki sorumluluk sigortası hem grup sigortası, hem de artırılan limitlerle kişisel olarak yapılabilir. Grup sigortası olarak yapıldığı takdirde yıllık teminat miktarı belirlenir ve ödenecek bedel çok daha uygun olacaktır. Tüm bu nedenlerle mesleki sorumluluk sigortasının, yıllık olarak iş başına belirli bir miktara kadar olan zararları karşılayacak şekilde zorunlu hale getirilmesi, büyük önem arz etmektedir.

5. MESLEK İÇİ SÜREKLİ EĞİTİM

Zamanlama: KISA VADELİ

Avukatların mesleklerini icra ettikleri süre boyunca hukuki bilgilerini güncel tutmaları, mesleki sorumluluğun bir gereğidir. Avukat, mesleki sorumluluğu çerçevesinde müvekkiline ve kendine karşı sorumlu olduğu ölçüde, hukuk nizamına karşı da sorumludur. Zira hukuk sistemini, sacayağını oluşturan hakim ve savcayı harekete geçirerek, en doğru ve sonuç almaya yönelik olarak hayata geçirecek olan avukatlardır. Dolayısıyla avukat, hukuku icra etmede birinci derecede sorumludur ve sistem içinde en yeterli olması gereken kişi avukattır. Alınan her adil sonuç, hukuka olan güveni, toplumdaki hukuk bilincini yerleştirir.

Bu açıdan mevzuata vakıf olmak kuşkusuz önemlidir. Ancak hukukun sadece teoriden ibaret veya kanunlar sistematigi / mevzuat olduğunu düşünmek bir yanılgı olacaktır. Hukuk sistemi, doğru ve güncel “Bilgi” ve “Uygulama” ile bir bütün oluşturmaktadır. .

Avukatın mesleki sorumluluğunu üstlenmesi amacıyla, Türkiye Barolar Birliği'nin ve tüm baroların avukatlara katkı sunan çözümler üretmesi gerekmektedir. İl barolarının meslek içi eğitimleri zorunlu kılmaları belirli bir altyapı çalışmasını gerektirmektedir. Bu nedenle il barolarının meslek içi eğitimleri levhaya kayıtlı tüm avukatlarına sunabilme kabiliyetleri de gözetilerek, öncelikle Türkiye Barolar Birliği'nin il barolarına bir yazı göndermesi, uygulamaya ilk aşamada (örneğin altı (6) ay içerisinde) seçilecek pilot barolar aracılığı ile başlanması ve nihayet bir yıllık bir süre sonunda bu eğitimlerin tüm il barolarınca hayata geçirilmesi düşünülebilir.

Avukatın alması gereken zorunlu eğitim süresi, Türkiye Barolar Birliği tarafından saptanacaktır. Bu süreyi, her bir takvim yılı boyunca en az 20 saat olarak belirlemek mümkündür. Avukatın, belirlenen bu eğitim süresini bir yılda tamamlayamaması halinde ise, avukattan ilk yılı takip eden ikinci yılsonuna kadar en az 40 saati tamamlaması beklenebilir.⁹ Avukatların, her takvim yılının en geç 31 Ocak tarihine kadar, bir önceki takvim yılı boyunca katıldıkları mesleki

⁹ Nitekim Fransa'da da düzenleme bu şekildedir. Bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 39. İngiltere ve Galler'de ise zorunlu ders saati yıllık on altıdır. Bkz. Meslek İçi Eğitim Projesi Sonuç Raporu, s. 66.

Özgürlük Eşitlik Adalet

eğitimi, bağlı buldukları baro yönetim kurullarına bildirmeleri sağlanmalıdır.

Mesleği icra etmeye yeni başlayan bir avukattan ise, ilk iki yıl boyunca, bu eğitimin belirli bir saat dilimini meslek ilke ve kurallarına hasretmesi talep edilmelidir.

Bir avukatın, zorunlu meslek içi sürekli eğitim yükümlülüğünü aşağıdaki şekillerde yerine getirmesi düşünülebilir:

- Barolar veya üniversiteler tarafından verilen hukuki veya mesleki eğitim faaliyetlerine katılmak suretiyle;
- Avukatların mesleki faaliyetleri ile ilgisi olan hukuki nitelikteki kolokyumlar veya konferanslara katılmak suretiyle;
- Bir üniversitede veya mesleki ortamda, avukatların mesleki faaliyeti ile ilgisi olan hukuki nitelikte dersler vermek suretiyle;
- Yazım ve yayım kuralları Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenecek olan hukuki nitelikteki çalışmaların yayımı suretiyle.

Avukatın zorunlu meslek içi sürekli eğitim yükümlülüğünü yerine getirmemesinin, bir takım yaptırımlara bağlanması söz konusu olabilir. Avukatın, (4) numaralı başlık altında sunulan, baroların grup sigortası olarak yapacağı zorunlu mesleki sorumluluk sigortasından yararlandırılmaması, bu yaptırımlara örnek olarak gösterilebilir.

6. UZMANLAŞMA

Zamanlama: KISA VADELİ

Ülkemizde avukat, kendisinden tüm mevzuatı, tüm hukuk sistemini bilmesi beklenen kişidir. Bu hali ile avukatın bir ansiklopediden farkı kalmadığını ve genel bilginin içinde el yordamıyla hareket ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Her şeyi bilen aslında hiçbir şey bilmeyendir.

Buna karşılık avukatın mesleki sorumluluğu, sahip olduğu her bilginin teorisi ile birlikte en ince uygulama koşullarını bilmek ve yüksek mahkeme kararlarına ve hatta uluslararası uygulamalara hakim olmaktır. Gerçek bilgiye ise ancak ele alınan konuda derinleşerek erişilir.

Bu amaçla avukatların bir veya en fazla iki hukuk dalında uzmanlaşmasına olanak sağlayan bir sistem kurulabilir. “Uzman” sıfatının elde edilmesi için öncelikle avukattan üç veya dört yıl gibi belirli bir süre boyunca uzmanlaşmak istediği alanda faaliyette bulunmuş olması koşulu talep edilebilir. Avukat bu koşulu aşağıdaki şekillerde sağlayabilir:

Özgürlük Eşitlik Adalet

- Talep ettiği uzmanlık derecesi alanında “Avukat” olarak;
- Talep edilen uzmanlık alanında söz konusu olan avukatlık bürosunda “Ücretli” olarak;
- Bir şirketin, sendikal bir örgütün, bir idarenin veya kamu hizmetinin, uluslararası bir kuruluşun hukuk bölümünde, talep edilen uzmanlıkta “Çalışan” olarak;
- Bir üniversite veya bir yükseköğretim kurumunda, ilgili hukuk disiplninde ders vermekle görevli “Profesör” veya “Doçent” olarak.

Belirli bir yerde çalışma esasına dayanan bu görevlerin yanı sıra, bir avukatın uzman sıfatını, bireysel nitelikteki faaliyetleri, çalışmalar veya özellikle yapmış olduğu yayınlar yoluyla da kazanması da mümkün kılınabilir.

Bu süre koşulu sağlayan bir avukatın, yukarıda görev esas çerçevesinde sayılan faaliyetlerin belirlenen süre boyunca yerine getirildiğinin tespitinde kullanılan bir takım koşulların bulunduğunu da belirtmekte yarar vardır:

1. Avukatın, ilgili meslek kategorisi için yürürlükte bulunan yönetmeliklerde, toplu iş sözleşmelerinde, anlaşma veya uygulamalarda yer alan olağan çalışma sürelerine riayet etmiş olması;
2. Bir önceki maddede belirtilen yönetmeliklere, toplu sözleşmelere, anlaşma ve uygulamalara uygun olarak avukata ücret ödenmiş olması;
- ve
3. Çalışma süresinin üç aydan fazla süre boyunca kesintiye uğramamış olması.

Tüm bu koşullar bir arada dikkate alınarak, yerine getirilmiş faaliyetlerin toplam süresinin en az üç veya dört yıl olması halinde, avukatın uzmanlık belgesi almak üzere başvuruda bulunması mümkündür. Avukat, bu koşulları sağladığını başvuru sırasında belgeleyecektir.

Uzmanlık dallarının listesi, Türkiye Barolar Birliği tarafından veya Türkiye Barolar Birliği'nin teklifi üzerine Adalet Bakanı'nın kararı ile tespit edilebilir.

Uzmanlık belgesi almak isteyen avukat, bir jüri nezdinde yazılı ve sözlü bir mülakata tabi tutulmalıdır. Jürinin oluşum ve seçimi yine Türkiye Barolar Birliği'nin inisiyatifinde gerçekleştirilecektir. Jüri avukata, başvuru konusu uzmanlık alanı ve bu alanla bağlantılı meslek ilke ve kuralları hakkında sorular yönelterek, avukatın mesleki uygulama becerisi ile teorik bilgisini birlikte değerlendirmeye alabilir. Uzmanlık

Özgürlük Eşitlik Adalet

başvurusu kabul edilen adaya uzmanlık belgesi verilmesi ve bu belgeye sahip avukatların, ulusal bir levhaya kaydedilmesi uygun olacaktır.

Uzman unvanının kullanım hakkı, (6) numaralı başlık altında belirtilen zorunlu meslek içi eğitim şartının yerine getirilmemiş olması ile sona erebilir.

7. REKLAM YASAĞINA İLİŞKİN DÜZENLEME

Zamanlama: KISA VADELİ

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği, avukatların reklam sayılabilecek girişim ve eylemlerinin önlenmesini amaçlayan kapsamlı düzenlemeler içermektedir. Yönetmelikte 2010 yılında yapılan değişiklikler sonucunda reklam yasaklarının bir nebze yumuşatıldığını söylemek mümkündür. Buna karşılık disiplin hukuku açısından; büyük tabela kullanmak, internet ortamında yapılan tanıtımlar, özellikle görsel basında yayımlanan tartışma programları aracılığı ile reklama varan bildirim ve açıklamalarda bulunmak, oldukça yaygın karşılaşılan ihlallerden sadece bir kaçıdır. Bu nedenle meslektaşların reklam yapmasına getirilen sınırlamaların, uygulanacak yaptırımlarla orantılı düzenlemeler içermesi, kaçınılmaz bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılacak her türlü düzenlemenin, “yasak” olgusunu beslemekten ziyade, meslek ilke ve kurallarına saygı çerçevesinde ele alınması ise bir zorunluluktur. Zira yaygın hale gelen ihlaller kurallara uymamanın yaptırımsız kaldığı algısı, ihlallerin artmasına ve kuralların etkinliğinin azalmasına yol açmaktadır. Yasak davranışlar belirlenirken korunması gereken temel menfaatler avukatların bağımsızlığı, meslek sırrı ve menfaat çatışmasından kaçınmaktır.¹⁰ Bunun dışında yasak olmasında çok ciddi menfaat görülmeyen ve mesleğin temel ilkeleriyle bağdaşmaz olmayan davranışların serbest bırakılması ihtiyacını doğurmaktadır.

Bu nedenle avukatın sunmakla yükümlü olduğu hizmetler hakkındaki bilgilerin, meslek ilke ve kuralları ile meslek etiği kuralları çerçevesinde kamuoyu ile paylaşımı mümkün kılınabilir. Tanıtım, alıcıya gönderilen mektup veya elektronik posta yoluyla avukatın veya avukatlık ortaklığının genel hizmet tanıtımı (avukatların ad soyadları, akademik unvanları, varsa büronun kalite sertifikası, uygulanması halinde (6) numaralı başlık altında belirtilen uzmanlık sertifikaları gibi), hukuki bilgi ve içtihatların paylaşımı şeklinde yapılabilir. Ancak bu tanıtım, hiçbir koşul altında bir kişi aleyhine veya kıyasa

¹⁰**SLAZAK; Maria:** “Konferans konuşması”, *I. Uluslararası Avukatlık Hukuk Konferansı kitabı içinde, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No: 217, Ankara 2011*, s. 50. Bu ilkeler İspanya’da da kabul görmektedir bkz. **ISERN, Marta:** “Konferans konuşması”, *I. Uluslararası Avukatlık Hukuk Konferansı kitabı içinde, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No: 217, Ankara 2011*, s. 58.

Özgürlük Eşitlik Adalet

yönelik ibareler içermemeli, aldatıcı nitelikte olmamalı ve pazarlama seviyesine ulaşmamalıdır. Avukatın potansiyel bir müvekkile yönelik kişisel teklifte bulunmasına; bir başka anlatımla, kişinin ikametgahına, iş yerine, dinlendiği veya tedavi gördüğü yere veya kamuya açık bir alana bizzat giderek veya vekil göndererek hizmet sunmasına kesinlikle izin verilmemelidir.¹¹

Bunun yanı sıra avukatlar, sundukları hizmetlerin bedelleri hususunda alıcılara samimi bilgi vermek ile yükümlüdürler. Avukat, Türkiye Barolar Birliği'ne yayımlanan resmi ücret tarifesinin altına düşmemek koşuluyla, sunduğu hizmetlerin sonradan avukatlık ücret sözleşmesine konu olabilecek bedellerini bu tanıtımlarda belirtebilmelidirler.

8. ŞİRKETLEŞME

Zamanlama: UZUN VADELİ

Bilindiği üzere Türkiye'de avukatlar, mesleği bireysel olarak icra edebilecekleri gibi, aynı büroda birlikte veya avukatlık ortaklığı şeklinde de çalışabilmektedirler. Sermaye şirketleri veya farklı meslek gruplarını içinde barındıran serbest mesleklerin gelir ortaklığı şirketleri gibi yapılanmalar, avukatlık mesleği için geçerli yapılanmalar değildir. Buna karşılık yabancı sermaye şirketlerinin ülkemizde uzun yıllardır faaliyet göstermesi, yabancı avukatlık ortaklıklarının yoğun bir biçimde ülkeye girişine neden olmuş ve bu ortaklıkların faaliyetlerinin Avukatlık Kanunu'na aykırı olarak "Danışmanlık Hizmeti" kapsamını zımnen aşmasına önlenemez bir biçimde ortam hazırlamıştır. Öyle ki, geline nokta yabancı sermaye şirketleri, para ve gücü elinde bulunduran bir sistem yaratarak, neredeyse hegemonya haline dönüşmüştür.

Böylesi bir sistem karşısında, sürdürülebilir ve kişiye bağlı olmayan bir avukatlık yapılanması için koşulların değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Bu çerçevede avukatlık mesleğindeki kurulmasına izin verilebilecek şirket yapıları, ancak bir işbirliği şeklinde tecelli ederek, hukukun işlevselliğini arttırdığı ölçüde fayda sağlayacaktır.

Bu açıdan öncelikle ele alınması gereken konunun, avukatların sermaye şirketlerinin bünyelerinde "Ücretli Avukat" olarak çalışmasının önünün kesilmesi olduğunu düşünüyoruz. Zira bir şirket veya bir kurum bünyesinde "Ücretli Avukat" olarak çalışmak, avukatın bağımsızlığı ve avukatlık mesleğinin serbest meslek niteliği ile

¹¹ Fransa'da uygulamanın bu yönde olduğu hakkında bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 21.

Özgürlük Eşitlik Adalet

bağdaşmayacağı gibi, yabancı sermaye şirketlerinin çeşitli nitelendirmeler altında avukat barındırmasının da önü kesilecektir.

Bunun yanı sıra, kurulması düşünülebilecek şirket yapılarının, mutlaka avukatlık mesleğine özgülenmiş mesleki şirket yapıları olarak şekillendirilmesi gerekecektir. Yapısı her ne olursa olsun, şirket sermayesi ile oy hakkı çoğunluğunun avukatlarda kalması, temel ilke olarak kabul edilmelidir. Ayrıca şirkete konan sermayenin, sadece maddi sermayeden değil, fiziki ve beşeri sermayeden farklı olarak, sosyal içerikli faaliyetlerde kullanılan ve kişi ve kurumlar arası güvene dayalı bir sermayeyi ifade eden sosyal sermayeden oluşması sağlanmalıdır. Maddi değeri olmayan haklar, bir ortağın şirkete koyduğu müvekkil portföyü, müvekkillerin dosyaları, belgeler ve arşiv kayıtları, mesleğin icrasında kullanılan kütüphane, büro malzemeleri, bilgisayar malzemeleri, büro mobilyaları gibi taşınır mallar, nakit para ve yine mesleğin icrasında kullanılan taşınmazlar, sosyal sermayeyi oluşturan sermaye payları olarak değer görmelidir.

Şirket yapılanmaları açısından konu irdelendiğinde, bu şirketler, serbest çalışan avukatların mesleklerini bir şirket bünyesinde icra etmesine imkan tanımak amacıyla kurulmuş ve baro levhasına veya staj listesine kayıtlı olan ve mesleği icra eden gerçek kişi avukatlardan oluşan şahıs şirketleri olabilecekleri gibi, yine ancak mesleğini fiilen icra eden avukatlardan oluşan serbest meslek üyelerini bir araya getiren tüzel kişiliği haiz sermaye şirketleri şeklinde de kurulabilirler. Mesleğini icra eden bir avukatın bir başka şirket bünyesinde ücretli avukat olarak dahi olsa başka bir şirkette bireysel olarak çalışmaması veya “sermayedar ortak” sıfatıyla da bir başka şirkette yer alması mümkün olmamalıdır.

9. DİSİPLİN KURULALLARINA İLİŞKİN DÜZENLEME

Zamanlama: KISA VADELİ

Bilindiği üzere Avukatlık Kanunu'nun 103. maddesi uyarınca “disiplin kurulu, avukat sayısı iki yüz elliye kadar olan barolarda 3, iki yüz elliden fazla olan barolarda 5 üyeden kurulur.”

Belirtmek gerekir ki, mesleğin saygınlığının korunması bağlamında, disiplin kurullarının vazgeçilmez bir işlevi vardır. Ancak bu işlevin yerine getirilebilmesi için disiplin kurallarının her türlü çıkar çatışmasından uzak, objektif ve tarafsız çalışabilmesi gerekir. Dolayısıyla mevzuatın bu şartları sağlamaya elverişli düzenlemelerden oluşması zorunludur. Bu bağlamda konuya ilişkin şu düzenlemelerin yapılması düşünülebilir.

Özgürlük Eşitlik Adalet

a. Disiplin Kurulu Seçimlerinde Çarşaf Liste Usulüne Geçilmesi ve Grupların Aday Göstermelerinin Yasaklanması

Halihazırda disiplin kurulları, baro yönetimi ile birlikte seçilmektedir. Büyük barolarda uygulanan blok liste usulü dikkate alındığında ve seçimlerde önceliğin her zaman başkan ve yönetim kurulundan yana olduğu düşünüldüğünde, çoğunlukla başkana ait grubun listesinde yer alan disiplin kurulu üyelerinin blok halinde seçildiği gözlemlenmektedir. Bu durum özellikle önceki yönetimle, seçilen yönetim arasında ciddi ihtilaflar olan hallerde, disiplin kurulunun kötüye kullanılması muhtemel bir koz haline gelmesine yol açmaktadır. Bu nedenle önerimiz, bir mahkeme gibi tarafsız olması gereken disiplin kurulları bakımından Avukatlık Kanunu'nda bir düzenleme yapılarak, bunların blok liste kapsamından çıkartılması, bu kurul için çarşaf liste usulüne geçilmesi ve gruplarca aday gösterilmesinin yasaklanmasıdır. Elbette çarşaf liste usulünde de, gruplar anahtar listeler yapılarak kendilerine yakın isimlerin seçilmesi için çabalayabilirler. Ancak demokratik olarak bunun engellenmesinin mümkün olmaması karşısında, yine de önerdiğimiz yöntemin tarafsızlığı sağlamaya daha elverişli olduğunu düşünüyoruz.

b. Avukat Sayısı Belirli Bir Sayının Altında Olan Barolar İçin Bölgesel Disiplin Kurulları Kurulması

Yukarıda da ifade edildiği üzere üye sayısı iki yüz ellinin altında olan barolarda, disiplin kurulu üç avukattan oluşmakta ve bu avukatlar oy çokluğu ile karar almaktadır. Ancak küçük barolarda, nüfusun az olmasından dolayı, disiplin kurulu üyelerinin yargıladığı kişilerle tanışıklığı olması bir ölçüde kaçınılmazdır. Bu durum ise, kurulların objektif ve tarafsız davranmalarına ilişkin sorunlara yol açmaktadır. Burada sorun verilmemesi gereken cezaların verilmesi olabildiği gibi, verilmesi gereken cezaların verilmemesi de olabilmektedir.

Benzer sorunların yaşandığı Fransa'da sorun bölgesel disiplin kurulları (Fransa'da disiplin konseyi terimi kullanılmaktadır) kurulmak

Özgürlük Eşitlik Adalet

suretiyle çözülmüştür. Bu değişiklik yapılırken yalnızca Paris barosu istisna tutulmuş ve Paris baro konseyinin disiplin kurulu olarak görev yapma yetkisi korunmuştur. Bu durum Paris'te avukat sayısı çok fazla olduğundan, tarafsızlık konusunda sorun yaşanmamasıyla açıklanmaktadır.¹²

Ülkemizde de Avukatlık Kanunu'nda yapılacak bir düzenlemeyle, Türkiye Barolar Birliği'ne nüfusu belirli bir sayının altında olan ve coğrafi olarak yakın olan birden fazla baronun disiplin kurullarının bölgesel ve ortak hale getirilmesi yetkisinin verilmesi, disiplin kurullarının işleyişi bakımından son derece faydalı olacaktır. Kurullarda hangi baronun kaç temsilcisi olacağı, baroların nüfusu dikkate alınarak, her baronun en az bir temsilcisi olacak ve hiçbir baronun temsilci sayısı çoğunluğu oluşturmayacak şekilde¹³, Barolar Birliği tarafından belirlenebilir ve Birlik bu konuda mevzuat çerçevesinde yetkilendirilebilir.

10. KURULLARIN ETKİN HALE GETİRİLMESİ

Zamanlama: UZUN VADELİ

Baroların genel olarak etkinlikleri kurulları vasıtasıyla sürdürmektedirler. Küçük barolarda bu işlevi daha çok yönetim kurulu üstlenirken, büyük barolarda üzerinde çalışılacak alanların uzman kurullar arasında paylaşıldığı görülmektedir. Avrupa'da da, baroların benzer şekilde kurulları vasıtasıyla etkin oldukları gözlemlenmektedir.

Bu doğrultuda Türkiye Barolar Birliği tarafından, barolar bünyesinde faaliyet göstermek olan kurulların ve faaliyet alanlarının belirleyen bir çalışma yapılmasının ve bunun yayınlanmasının faydalı olacağı düşüncesindeyiz. Böylelikle barolar birbirlerinin tecrübelerinden faydalanabilir ve daha kısa zamanda daha çok mesafe kat edebilirler. Ayrıca baroların verdikleri staj eğitimi sırasında kurulların işleyişleri hakkında stajyerleri bilgilendirmeleri ve stajyerlerin kurullara katılmaya teşvik edilmesinin de, kurulların etkin işlemesi açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir.

¹² Ayrıntılı bilgi için bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 60-61.

¹³ Nitekim Fransa'da düzenleme bu şekildedir bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 61.

11. ÇELİŞMELİ YARGILAMADA SAVUNMANIN YERİ KONUSUNDA TOPLUMU VE DİĞER MESLEKTAŞLARI BİLGİLENDİRİCİ ÇALIŞMALAR YAPILMASI

Zamanlama: UZUN VADELİ

Toplumda avukatlık mesleğine duyulan saygının artırılması ve mesleğin itibarının korunması, mesleğin geleceği ve etkinliği açısından son derece önemlidir. Bu nedenle, savunulmanın bir ihtiyaç olduğu ve avukat tarafından savunulmasının öneminin anlaşılması bakımından, halka yönelik bilgilendirici çalışmaların yapılması büyük önem arz etmektedir.

Bunun dışında hakim ve savcıların, çelişmeli yargılamanın önemi konusunda yeterli özeni gösterdiklerini söylemek mümkün değildir. Oysa çelişme, yargılamanın özüdür ve avukat olmaksızın çelişmeli bir yargılamadan söz edilemez. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında sıklıkla vurgulanan çelişmeli yargılama ilkesi, Türk Anayasa Mahkemesi kararlarına özellikle bireysel başvuru yolunda yansımaya başlamıştır. Elbette baroların, doğrudan hakim ve savcılara yönelik eğitim faaliyetlerinde bulunması mümkün değildir. Ancak düzenlenecek sempozyumlardan hakim ve savcıların da haberdar edilmesi, yapılan yayınların onlara da ulaştırılması, zaman zaman adliyelerde düzenlenecek bilgilendirici kampanyalarla dikkatlerinin çekilmesinin; bu meslek mensuplarının avukatın rolünü daha iyi kavraması yolunda etkili olabileceği düşüncesindeyiz.

12. BELİRLİ BİR KIDEME ULAŞAN AVUKATLARA YEŞİL PASAPORT VERİLMESİ İÇİN GİRİŞİMDE BULUNULMASI VE GENÇ AVUKATLARA VİZE KOLAYLIĞI SAĞLANMASI

Zamanlama: KISA VADELİ

Öncelikle belirtmek gerekir ki avukatlara yeşil pasaport verilmesi için kanuni düzenleme yapılması yeni bir fikir olmadığı gibi, bu konuda geçmişten bu yana çeşitli girişimlerde bulunulduğu da sır değildir.¹⁴ Ancak gördüğümüz kadarıyla konu daha çok belirli bir kıdeme gelmiş devlet memurları esas alınarak, vizesiz olarak Avrupa ülkelerine gidilerek tatil yapılabilmesi bağlamında ele alınmaktadır. Biz konuyu, bu proje kapsamında mesleki gelişim ve mesleğin etkinleştirilmesi bağlamında ele almak

¹⁴ Örnek bir kanun teklifi için bkz. <http://www.barobirlik.org.tr/Detay.aspx?ID=12489>.

Özgürlük Eşitlik Adalet

istiyoruz:

Bugün, global hale geldikçe daha da küçülen ve hukuk sistemlerinin birbirine yaklaştığı bir dünyada yabancı dil bilmek, bunu mesleki alanda geliştirmek ve yabancı hukuk sistemlerinin tanımak, artık bir tercih meselesi olmaktan çok bir zorunluluk halini almaktadır. Bu durum, Avrupa Birliği'ne girme yolunda hizmetlerin serbest dolaşımı kabul edildiği anda, Türkiye'deki avukatların yabancı meslektaşları karşısında çaresiz ve savunmasız kalmamaları açısından da büyük önem taşımaktadır. Zira hizmetlerin serbest dolaşımı kabul edildiği anda, bugün yerel avukatlık firmalarıyla kurdukları seslendirilmeyen, ancak herkes tarafından bilinen ortaklıklarıyla Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı avukatlık firmaları, çok daha güçlü bir şekilde Türkiye'ye gelecek ve bu çok sayıda avukatın işini kaybetmesine yol açacaktır. Bu tarihin geciktirilmesi için çaba harcamak, elbette önemlidir; ancak bu sırada avukatların da boş durmamaları ve bu büyük ölçüde haksız rekabete olabildiğince hazır olmaları gerekmektedir.

Bunun çaresi ise, yurt dışında mesleğin ne şekilde pratik edildiğini görmek ve yabancı hukuk sistemlerini tanımaktan geçmektedir. Bu bağlamda, Barolar Birliği tarafından yapılan yabancı avukatlık sistemlerinin tanıtılmasına ilişkin projeler önemliyse de, avukatların bireysel gelişti açısından çok işlevsel değildir.

Bu nedenle genç avukatların vize kolaylarına sahip olmaları için Ankara'daki büyükelçiliklerle Türkiye Barolar Birliği tarafından temasta bulunulması büyük önem arz etmektedir.

Bu bağlamda yeşil pasaport alabilmek için avukatlıkta sahip olunması gereken kıdem, avukatın kendini geliştirmeye açık olduğu zaman dönemi göz önüne alınarak belirlenmelidir. Bu yüzden on yıllık kıdeme ulaşmış avukatların yeşil pasaport alabilmesi için çaba göstermek ve verilen kanun tekliflerini desteklemek uygun olacaktır.

13. KAMU AVUKATLARININ BAROYA KAYDININ ZORUNLU OLMASI VE AİDATLARININ KURUMLARI TARAFINDAN ÖDENMESİ

Zamanlama: KISA VADELİ

Bilindiği üzere 12 Eylül 1980 öncesinde kamu avukatlarının baroya kaydolması zorunlu olduğu gibi, aidatları da kurumları tarafından ödeniyordu. Yeniden bu uygulamaya dönülmesi için Avukatlık Kanunu'nun Ek 1. maddesinde değişiklik yapılması yönünden girişimde bulunulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Nitekim bu konuda, 2012 yılında Antalya milletvekili Gürkut ACAR tarafından verilmiş bir kanun

Özgürlük Eşitlik Adalet

teklifi bulunmaktadır.¹⁵

Aslına bakılırsa, avukat sıfatını taşıyan bir kimsenin baroya kayıtlı olmamasının mümkün olmaması gerekir. Örneğin Fransa’da avukatın bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile çatıştığı gerekçesiyle, avukatlık bürolarında çalışan kişiler dışında kalan hiç kimse avukat sıfatını taşıyamamaktadır. Daha açık bir ifade ile, avukat eğer bir işverenin yanında bağımlı çalışma ilişkisi içinde olacaksa, işvereni ancak avukat olabilir ve bağımlılık, hiçbir şekilde tabiiyet şeklinde olamaz.¹⁶ İşveren avukat, hiçbir şekilde kendisiyle serbest veya ücretli olarak işbirliği yapan (yanında çalışan) avukatın sonraki iş bulma serbestisini sınırlayan, onun bağımsızlığına zarar veren hükümleri işbirliği sözleşmesine koyamaz.¹⁷ Serbest veya ücretli olarak işbirliği yapan avukat geliştirdiği savları ve verdiği hukuki görüşleri özgürce belirler.¹⁸ Bu ülkede kamu kurumları serbest avukat bürolarından avukatlık hizmeti satın almaktadırlar.

Türkiye bakımından bu kadar keskin bir düzenleme yapılmasını kısa vadede mümkün görmüyoruz. Ancak kısa vadede bu konuda yapılabilecek en yerinde değişikliklerden birinin, kamu avukatlarının tamamının baroya kayıtlı olması için çalışmak olduğuna inanıyoruz. Zira baroya bağlı olmanın bir ölçüde kamu avukatlarının devletle olan tabiiyet bağına zayıflatmak ve onları daha özgür kılmak konusunda faydalı olacağını düşünüyoruz.

Kaynaklar:

GÜÇLÜ, Abbas: “Tıp ve Hukukta Yaban Puanlar Göz Korkuttu”, Milliyet, 31.01.2015.

ISERN, Marta: “Konferans konuşması”, *I. Uluslararası Avukatlık Hukuk Konferansı kitabı içinde, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No: 217, Ankara 2011, s. 55-58.*

SLAZAK; Maria: “Konferans konuşması”, *I. Uluslararası Avukatlık Hukuk Konferansı kitabı içinde, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No: 217, Ankara 2011, s. 48-55.*

¹⁵ Bkz. <http://www.barobirlik.org.tr/Detay.aspx?ID=12489>.

¹⁶Avukatlık Mesleğine İlişkin Fransa Ulusal İç Tüzüğü’nün 14.1 maddesi uyarınca “Ücretli işbirliği (collaboration salariée), yalnızca çalışma koşullarının belirlenmesi bakımından bir tabiiyet ilişkisinin bulunduğu bir meslek icra yöntemidir.” Bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 345.

¹⁷Avukatlık Mesleğine İlişkin Fransa Ulusal İç Tüzüğü’nün 14.2 maddesi. Bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 345-347.

¹⁸Avukatlık Mesleğine İlişkin Fransa Ulusal İç Tüzüğü’nün 14.3 maddesi. Bkz. Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, s. 347.

Özgürlük Eşitlik Adalet

Fransız Avukatlık Sisteminin İncelenmesi Projesi Sonuç Raporu, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No:292, Ankara 2015.

Meslek İçi Eğitim Projesi Sonuç Raporu, Ankara 2009.